

[Ministeren for offentlige arbejder.]

på Falster. Disse 4 forslag er en linje over Orenæs, en linje over Masnedø, en linje over Farø med en vestlig linjeføring på Sjælland og en linje over Farø med en østlig linjeføring på Sjælland. På Falster er linjeføringen for de to Farølinjer sammenfaldende.

Alle linjer forudsætter overføring på bro over Storstrømmen, idet udvalgets undersøgelser har vist, at en tunnel vil medføre betydelig større anlægsudgifter.

Farølinjen vest er identisk med det her fremsatte lovforslag. Linjen er lidt længere — en strækning på i alt 49,9 km med en tilslutningsstrækning til motorvejen Køge-Rønnede på ca. 4,5 km — og væsentligst af denne grund lidt dyrere end de andre linjer. Udgiften er således opgjort til 423,2 mill. kr. mod 419,5 mill. kr. for Farø øst, 417,5 mill. kr. for Orenæslinjen og 395,5 mill. kr. for Masnedølinjen. Efter ministeriets opfattelse medfører Farø vest linjen imidlertid en række særlige fordele, bl. a. i egns- og byudviklingsmæssig henseende.

Udgifterne i forbindelse med lovforslaget skønnes at ville andrage ca. 14 mill. kr., eksklusive merværdiafgift. Herudover vil der blive tale om udgifter til ejendoms-erhvervelser som følge af byggelinjepålæg. Disse udgifter, der antagelig ikke vil blive af en væsentlig størrelsesorden, er det ikke muligt at give noget tal for på nuværende tidspunkt.

Vejnævnet har i medfør af hovedlandvejsloven haft lovforslaget til udtalelse, og nævnet er enig i at fremhæve betydningen af, at motorvejs- og brolinjen nu fastlægges af hensyn til den videre planlægning. Derimod har der i nævnet været divergenser vedrørende valget af den foreslåede linjeføring.

Idet jeg i øvrigt skal tillade mig at henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg herefter anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Hermed tillader med mig for det høje ting at fremsætte følgende fire lovforslag:

Forslag til lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring,

forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring

m. v. (Arbejdsmarkedsnævnenes funktionsperiode og dagpengehjælpens varighed),

forslag til lov om ændring af lov om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere. (Om kursusnævnet) samt

forslag til lov om ændring af lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

Forslaget til lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring indeholder omfattende ændringer af den nugældende lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (arbejdsløshedsloven) og går desuden ud på, at den nugældende lov om privat arbejdsanvisning m. v. med visse redaktionelle ændringer optages i arbejdsløshedsloven.

Lovforslaget omfatter herefter 3 hovedfelter: arbejdsformidling, privat arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring.

De foreslåede bestemmelser vedrørende arbejdsformidling er baseret på en indstilling afgivet af en af arbejdsministeriet nedsat kontaktgruppe med repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark; denne indstilling er tiltrådt af arbejdsmarkedsrådets formandskab. De vedrørende arbejdsløshedsforsikringen foreslåede bestemmelser er baseret på forslag indeholdt i en betænkning, som i december 1969 er afgivet af det udvalg om arbejdsløshedsforsikringen, som i 1964 blev nedsat med amtmand Wechselmann som formand.

Den nævnte kontaktgruppes indstilling er aftrykt som bilag til lovforslaget. Betænkningen fra udvalget af 1964 om arbejdsløshedsforsikringen vil snarest foreligge trykt.

Den medvirken fra arbejdsmarkedets parter — herunder repræsentanter for arbejdsløsheds-kasserne — der således har været ydet ved udarbejdelsen af grundlaget for det her fremsatte lovforslag, har været værdifuld. Jeg vil gerne her udtale min påskønnelse af det store arbejde, ikke mindst det, der er udført af udvalget af 1964. Dette udvalg har nu for anden gang i løbet af få år tilvejebragt det saglige grundlag for folketingets arbejde med skelsættende ændringer i lovgivningen om arbejdsløshedsforsikringen.

Lovforslaget fremtræder i sin helhed som en nyformulering i sproglig og systematisk

[Arbejdsministeren.]

henseende, og det indeholder som nævnt en række nye bestemmelser. Dets baggrund og inspiration er tankerne om den moderne, aktive arbejdsmarkedspolitik, hvis formål er fuld, produktiv og selvvalgt beskæftigelse. Den arbejdsmarkedspolitiske indsats, forslaget mere direkte tager sigte på, er en smidiggørelse af arbejdsmarkedet ved effektiv formidling af kontakt mellem arbejdssøgende og arbejdsgiver og ved vejledning og bistand med henblik på, at den enkelte kan overvinde geografiske og uddannelsesmæssige friktionsmomenter i sin søgen efter passende beskæftigelse. Mulighederne for at opnå social trykthed i tilfælde af arbejdsløshed udbygges bl. a. ved nye bestemmelser om adgangen til nydende medlemskab af arbejdsløshedskasse og om dagpengeret.

Det er regeringens hensigt, at forslaget og den herpå beroende administration skal være led i en politik, der tilsigter fuld beskæftigelse uden inflationspres, og som i en periode med omfattende strukturændringer inden for erhvervslivet afbøder nogle af de hermed forbundne overgangsvanskeligheder for den enkelte.

Med hensyn til formidling tilsiger lovforslaget at videreføre den udvikling, som blev påbegyndt ved lov nr. 248 af 13. juni 1968, hvorefter al arbejdsanvisning — og som led heri afkontrollering af ledige — pr. 1. april 1969 overførtes til det offentlige arbejdsformidlingssystem. Der foreslås en forenkling og tilpasning af formidlingens administrative struktur, både centralt og lokalt/regionalt, sigtende på større effektivitet og ajourføring i forhold til den igangværende omlægning af den administrative inddeling.

Efter forslaget skal der være et arbejdsmarkedsnævn for hver amtskommune, d. v. s. 13 nævn foruden et for Københavnsområdet. Samtidig med denne reduktion af antal arbejdsmarkedsnævn fra 29 til 14 forøges antallet af medlemmer af det enkelte nævn fra 11 til 17. Antallet af arbejdsformidlingskontorer foreslås i løbet af en vis overgangsperiode ligeledes nedsat fra 29 til 14. På det centrale plan oprettes der til bistand for arbejdsdirektoratet et rådgivende landsarbejdsnævn med 18 medlemmer, derunder repræsentation for forskellige arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer samt for visse

ministerier. Landsarbejdsnævnet skal spille en vigtig rolle i forbindelse med koordination af arbejdsmarkedsnævnenes virksomhed og med henblik på initiativ og medvirken på et bredt felt af arbejdsmarkedspolitiske overvejelser om indsats.

Der påtænkes derudover administrativt nedsat et snævert, rådgivende arbejdsmarkedspolitisk udvalg, hvori formændene for arbejdsmarkedets to store hovedorganisationer har sæde, og som kan bistå arbejdsministeriet med overvejelser af spørgsmål af principiel arbejdsmarkedspolitisk karakter.

Forslaget indebærer, at såvel det i henhold til nugældende arbejdsløshedslov oprettede arbejdsnævn som det ved tidligere regeringsbeslutning oprettede arbejdsmarkedsråd og dettes formandskab ophæves. Tillige foreslås de i henhold til den gældende beskæftigelseslov oprettede amtsarbejdsnævn ophævet, jfr. det samtidig fremsatte særlige lovforslag herom. Der antages yderligere at være grundlag for i en nærmere fremtid at ophæve det i henhold til beskæftigelsesloven nedsatte centrale beskæftigelsesudvalg.

Jeg vil gerne bemærke, at forslaget bevarer arbejdsformidlingen „som et neutralt landsomfattende system“, således som det er udtrykt i § 1 i lovforslaget. Der foreslås indført en etatsmæssig ansættelsesform for hele personalet. Der vil ikke ved forslaget ske nogen forrykkelse af udgifternes fordeling mellem stat og kommuner, men der foreslås en mere rimelig fordeling kommunerne imellem af den dem påhvilende udgiftsandel — 25 pct. af udgifterne.

Forslaget tager samtidig sigte på et forstærket samarbejde mellem arbejdsformidlingen og den kommunale og sociale administration. I de foreslåede arbejdsmarkedsnævn skal — uden for Københavnsområdet — således 5 ud af i alt 17 medlemmer udpeges af amtsrådet, og blandt disse 5 medlemmer skal 1 samtidig have sæde i det kommende udvalg til forvaltning af amtskommunens sociale og sundhedsmæssige anliggender uden for sygehusvæsenet og 1 i det for amtet nedsatte revaliderings- og pensionsnævn.

Med hensyn til lovforslagets kapitel 4, Bistandsformer, hvori der i §§ 12-19 foreslås regler for de såkaldte mobilitetsfrem-

[Arbejdsministeren.]

mende ydelser, bemærkes, at disse regler svarer til de nugældende regler.

Som det fremgår af bemærkningerne til de nævnte paragraffer i lovforslaget, er der igangsat overvejelser om behovet for ændringer af disse regler, men disse overvejelser har ikke kunnet bringes til afslutning før lovforslagets fremsættelse.

Med hensyn til de i lovforslaget indeholdte bestemmelser om arbejdsløshedsforsikring skal jeg først henvide til den ret udførlige omtale i bemærkningerne, der blandt andet gengiver hovedbetragtningerne anstillet af udvalget af 1964 om arbejdsløshedsforsikringen. Dette udvalg har foretaget en omhyggelig gennemgang af den nugældende lovs regler om arbejdsløshedsforsikring og er derved nået frem til et forslag til en i form og indhold væsentlig ændring af disse regler. Regeringen har på langt de fleste punkter kunnet tiltræde dette forslag.

Der foreslås ikke ændringer med hensyn til de grundlæggende principper for arbejdsløshedsforsikringssystemets opbygning. Systemet vil således fortsat være baseret på fagligt afgrænsede kasser, og medlemskab vil fremdeles være en frivillig sag.

Der foreslås dog den ændring i systemet, at en kasse for at kunne anerkendes fremtidig skal have mindst 1.000 medlemmer mod nu 100 medlemmer.

Der er i øvrigt — særlig på 4 områder — stillet forslag om betydningsfulde nydannelser eller andre ændringer, som der kan være anledning til at fremdrage. Det drejer sig om deltidsbeskæftigedes, selvstændigt erhvervsdrivendes og ældres forhold til arbejdsløshedsforsikringen samt om maksimumsgrænsen for dagpengene.

Vedrørende deltidsarbejdendes forhold til arbejdsløshedsforsikringen er forholdet efter de gældende regler, at principielt kun personer, der fuldt ud stiller deres arbejdskraft til rådighed for arbejdsmarkedet som lønarbejdere, og som både er i stand til og villige til at arbejde i fuld normal arbejdstid, kan være nydende medlem af en anerkendt arbejdsløshedskasse.

Dette forhold er efterhånden i stigende grad blevet fundet utilfredsstillende, ikke mindst under hensyn til, at deltidsbeskæftigede har fået en stigende betydning under de senere års udvikling på arbejdsmarkedet.

I forbindelse med gennemførelsen af arbejdsløshedsforsikringsreformen i 1967 — lov nr. 40 af 22. februar 1967 om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om forhøjelse af ydelser, ændring af tilskudsregler m. v.) — henstillede det derom nedsatte folketingsudvalg, at man i forbindelse med den tekniske revision af arbejdsløshedsloven tog problemet om medlems- og understøttelsesret for personer, som alene kan eller ønsker at påtage sig deltidsbeskæftigelse, med ind i overvejelserne. Udvalget af 1964 har herefter underkastet problemet indgående undersøgelser og drøftelser og har fremsat et forslag, som i det væsentlige er lagt til grund for det foreliggende lovforslags regler på dette punkt.

Lovforslaget går ud på, at hver kasse træffer afgørelse om, hvorvidt deltidsarbejdende skal kunne optages i kassen. Ved deltidsarbejde forstås i relation til arbejdsløshedsforsikringen arbejde, hvis varighed pr. uge er mindst 20 og højst 30 timer eller er af tilsvarende varighed i gennemsnit for en måned.

En kasse, der træffer bestemmelse om optagelse af deltidsarbejdende, skal efter forslaget fastsætte en særlig dagpengesats for disse; denne sats må højst andrage $\frac{2}{3}$ af den for kassen sædvanligt gældende sats.

De deltidsforsikredes medlemsbidrag foreslås fastsat efter lovens almindelige skala for medlemsbidrag i forhold til dagpenge, det vil sige, at den deltidsforsikrede kommer til at betale et særligt medlemsbidrag, svarende til den lavere dagpengesats og lavere end medlemsbidraget for kassens øvrige medlemmer.

Lovforslaget følger som nævnt det af udvalget af 1964 stillede forslag, idet man dog på et enkelt punkt har fraveget det. Udvalget foreslår, at et deltidsforsikret medlem ikke skal have ret til dagpenge, når vedkommende har andet erhverv. Lovforslaget indeholder på dette punkt den regel, at et deltidsforsikret medlem, som har andet erhverv, ikke har ret til dagpenge, medmindre arbejdsdirektøren i særlige tilfælde og eventuelt på særlige vilkår giver tilladelse dertil.

Arbejdsløshedsforsikring af deltidsbeskæftigede er en fundamental nydannelse. En del af bestemmelserne i lovforslaget er der-

[Arbejdsministeren.]

for præget af forsigtighed på grund af de uprøvede problemer af kontrolmæssig art, der kan foreligge. Selv om de foreslåede regler er blevet udformet efter indgående overvejelser, vil de derfor næppe betyde den endelige løsning.

Ikke desto mindre føler jeg mig overbevist om, at deltidsbeskæftigelse — og muligheden for arbejdsløshedsforsikring af deltidsbeskæftigede — vil vise sig at være et vigtigt led i udviklingen på arbejdsmarkedet i de kommende år og samtidig vil svare til mange menneskers ønsker og behov ved tilrettelæggelsen af deres livsmønster. Det gælder for kvinder, der gerne vil dele deres tid mellem hjem og børn på den ene side og indtægtsgivende beskæftigelse og kontakt med arbejdskammerater på den anden side, og det gælder de ældre både før og efter opnåelse af pensionsalderen. Regeringen har derfor anset det for rigtigt at åbne denne adgang for arbejdsløshedsforsikring af deltidsbeskæftigede nu, således at man over en vis periode kan indhøste erfaringer, på grundlag af hvilke man til sin tid kan nå frem til mere fuldkomne bestemmelser.

Jeg udtaler håbet om, at arbejdsløsheds-kasserne nu følger den igangværende udvikling på arbejdsmarkedet op.

Lovforslaget indeholder endvidere en ny bestemmelse om, at bl. a. personer, der overgår fra selvstændig virksomhed til lønarbejde, kan opnå ret til dagpenge efter at have været nydende medlem af en kasse i 6 måneder, medens der normalt — både efter den gældende lov og efter forslaget til ny lov — kræves 12 måneders nydende medlemskab, før retten til dagpenge opnås.

Denne lempelse af betingelserne for ret til dagpenge er motiveret af de stedfindende forskydninger i erhvervsstrukturen, der medfører, at mange selvstændige erhvervsdrivende, herunder landbrugere og handlende, søger ud på det almindelige arbejdsmarked. De foreslåede nye regler vil bidrage til at lette omstillingsvanskelighederne for de pågældende. I denne forbindelse bemærker jeg, at de gældende, administrativt fastsatte regler om jordbrugerens adgang til nydende medlemskab af arbejdsløsheds-kasse, herunder den såkaldte 14.000 kr.s regel for grundværdi, for tiden er genstand

for overvejelser i arbejdsministeriet på grundlag af indstilling fra arbejdsnævnet og i lyset af de i lovforslaget indeholdte bestemmelser. Sigtet for overvejelserne er en smidiggørelse af bestemmelserne under fastholdelse af arbejdskrav, der skaber rimelig sikkerhed for, at de pågældende står til rådighed for arbejdsmarkedet som lønmodtagere. Også den foreslåede regel om at hæve aldersgrænsen for optagelse som nydende medlem fra 60 til 65 år kan ses som led i bestræbelserne for at tilpasse arbejdsløshedsforsikringssystemet til de omstillingsproblemer, der foreligger på arbejdsmarkedet.

Der foreslås i lovforslaget nye regler vedrørende retten til dagpenge for folke- og invalidepensionister. Som det er nærmere belyst og motiveret i bemærkningerne til lovforslaget, har man på dette område ikke lagt det af udvalget af 1964 stillede forslag til grund.

Lovforslagets hovedindhold, for så vidt angår pensionister m. fl., er, at medlemmer af kasserne, som modtager pension i henhold til lov om folkepension, lov om invalidepension m. v. eller lov om pension og hjælp til enker m. fl., samt medlemmer, der er fyldt 67 år, har ret til dagpenge uden særlig dispensation og uden afkortning i dagpengesatserne, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne for nydende medlemskab og dagpengeret. For de nævnte grupper vil imidlertid gælde den særlige begrænsning, at dagpenge inden for en periode af 12 måneder i træk ikke kan udbetales i et omfang, der overstiger dagpenge for 78 dage.

Jeg henviser til lovforslagets bemærkninger og henviser i øvrigt til, at tilsvarende regler om pensionisters adgang til sygedagpenge er til behandling her i tinget. Regeringen finder, at der med de nævnte forslag er fundet et rimeligt balancepunkt, således at de nævnte pensionistgrupper kan opretholde adgangen til arbejdsløshedsforsikringens ydelser, indtil de glider ud af arbejdsmarkedet, og således, at der efter ret enkle regler, der er forholdsvis lette at administrere, er sikret mod anvendelse af arbejdsløshedsforsikringens ydelser til personer, som mister tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Ifølge lovforslaget foretages der den ændring i de gældende regler vedrørende dag-

[Arbejdsministeren.]

pengenes maksimum, at maksimumssatsen fremtidig hver 1. april sættes til 90 pct. af den gennemsnitlige løn pr. time for alle arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet i henhold til den officielle lønstatistik's oplysninger for det foregående års april kvartal. Den nugældende grænse for det enkelte medlems dagpenge, d. v. s. 80 pct. af medlemmets hidtidige arbejdsfortjeneste pr. dag, bevares.

Virkningen af det nævnte forslag til ændring af det absolutte maksimumsbeløb kan illustreres med, at hvis forslaget havde været gældende pr. 1. april 1969, ville maksimumsbeløbet have andraget 78 kr. i stedet for 67 kr. 50 øre.

Jeg vil gerne understrege, at lovforslaget på det her nævnte felt falder sammen med, hvad der i udvalget af 1964 efter indgående overvejelser blev opnået enighed om. Der har både fra arbejdsgivernes og fra arbejdernes repræsentanters side været betænkeligheder ved forslaget, og når de alligevel har tilsluttet sig det, hænger det sammen med den vægt, man har tillagt de ændringer, udvalgets samlede forslag taget under ét indebærer.

Regeringen har den opfattelse, at forslaget repræsenterer en passende og tidsvarende afvejning af de to hovedhensyn, der må lægges til grund ved overvejelser om disse spørgsmål.

På den ene side er det rimeligt, at der gives den enkelte ledige en dagpengeydelse, der inden for en vis grænse, der er højere end efter gældende lov, står i relation til den tabte arbejdsfortjeneste.

På den anden side må der være sikkerhed for, at den ledige ikke er uden økonomisk tilskyndelse til selv at søge og, eventuelt med arbejdsformidlingens bistand, opnå arbejde igen.

Som noget nyt er der i lovforslaget i overensstemmelse med en indstilling fra udvalget vedrørende udenlandske arbejders forhold i Danmark optaget en bestemmelse om, at disse under visse betingelser kan få dækket hjemrejseudgifter af arbejdsløhedskassen. Jeg henviser til lovforslagets § 52 og til punkt M i de almindelige bemærkninger til lovforslagets afsnit III.

Vedrørende klageadgang foreslås det, at der oprettes et særligt ankenævn, der som

øverste administrative instans skal træffe afgørelse i tilfælde, hvor en af arbejdsdirektøren truffen afgørelse vedrørende arbejdsløshedsforsikrings spørgsmål ønskes prøvet. Ankenævnet skal efter lovforslaget tillige kunne behandle sager angående klage over arbejdsdirektørens afgørelser om udbetaling af de såkaldte mobilitetsfremmende ydelser.

Angående ankenævnets sammensætning henvises til bemærkningerne til lovforslaget, hvoraf tillige fremgår, at lovforslaget ikke på dette punkt følger udvalget af 1964.

Det foreslås endvidere som tidligere omtalt, at det nuværende arbejdsnævn ophæves, og at landsarbejdsnævnet overtager funktionerne som rådgivende for arbejdsdirektøren også i spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring ved siden af spørgsmål i relation til arbejdsformidlingen.

Lovforslaget adskiller sig også her fra det af udvalget af 1964 foreslåede, idet udvalget ikke foreslår det nuværende arbejdsnævns afdeling angående arbejdsløshedsforsikring ophævet. I dette spørgsmål følger lovforslaget således den af arbejdsministeriets kontaktgruppe afgivne indstilling, som jeg tidligere har omtalt, og som medfører den enkleste og efter min mening mest rationelle opbygning af de til formidling og arbejdsløshedsforsikring knyttede administrative og rådgivningsmæssige organer.

LOs forretningsudvalg har i januar d. å. underrettet mig om, at man foretrækker en udvej, hvorved arbejdsnævnets afdeling vedrørende arbejdsløshedsforsikring oprettholdes.

Jeg skal dernæst omtale et par problemer inden for arbejdsløshedsforsikringen, som ikke er løst ved lovforslaget.

Som det fremgår af forslagets § 61 og bemærkningerne dertil, er reglerne for udbetaling af dagpenge under en faglig konflikt overført fra den gældende lovs § 17, stk. 1, nr. 1, til forslaget, alene med rent redaktionelle ændringer. Arbejdsministeriet har imidlertid fra ILO modtaget underretning om, at den ekspertkomité, som på grundlag af periodiske rapporter undersøger, hvorvidt de enkelte landes lovgivning stemmer med de konventioner, vedkommende lande har ratificeret, har fundet, at bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1,

[Arbejdsministeren.]

nr. 1, i et vist omfang er stridende mod en bestemmelse i ILO-konventionen (nr. 102) om minimumsnormer for social tryghed. Dette problem vil blive taget op med arbejdsmarkedets parter. Der er taget skridt til nedsættelse af et udvalg med repræsentanter for arbejdsmarkedets organisationer til under ledelse af en af arbejdsretten udpeget formand at fremsætte forslag til problemets løsning.

Det andet problem, jeg vil nævne, drejer sig om de såkaldte „julelukninger“. I anledning af den regelmæssigt tilbagevendende tendens til betydelig stigning i det registrerede antal ledige medlemmer af arbejdsløshedskasserne omkring jul og nytår har jeg anmodet arbejdsdirektoratet om efter drøftelse med arbejdsnævnet at ville fremkomme med en udtalelse om de faktorer, der her gør sig gældende. Arbejdsformidlingskontorerne er blevet anmodet om at indsamle oplysninger på grundlag af virksomhedslukninger i den seneste juleperiode. Julelukningerne rejser problemer for de ledigblevne, særlig for dem, der ikke er dagpengeberettigede. Også arbejdsløshedskasserne og staten har finansielle interesser involveret. Jeg tillægger dette problem en ikke uvæsentlig betydning, og når oplysningsmaterialet foreligger, vil jeg overveje, om spørgsmålet bør gøres til genstand for vurdering i et udvalg med deltagelse af de interesserede parter.

Med hensyn til spørgsmålet om omkostningerne i forbindelse med lovforslaget skal jeg henvise til redegørelsen i bemærkningerne til lovforslaget. Som dér anført er det vanskeligt at skønne over udgifterne, navnlig for så vidt angår udgifterne til deltidsforsikring. De samlede omkostninger er groft anslået til at ligge imellem 35 mill. og 70 mill. kr., hvoraf 0,6 mill. kr. hidrører fra den af lovforslaget følgende forøgelse af administrationen.

Sluttelig for dette lovforslags vedkommende skal jeg gøre et par bemærkninger om ikrafttrædelsestidspunktet.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at de i lovforslaget indeholdte nye regler bringes i anvendelse snarest. Da der er tale om en gennemgribende revision af hele arbejdsformidlings- og arbejdsløshedsforsikringslovgivningen med bl. a. deraf følgende administrative omlægninger, har man — også af hensyn til, at tinget får den fornødne tid til at behandle forslaget — foreslået, at loven træder i kraft pr. 1. oktober 1970. Som en følge heraf fremsættes selvstændigt forslag om lovbestemmelser, der skal gælde i tiden fra 1. april til 1. oktober 1970.

Dernæst skal jeg omtale forslaget til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Arbejdsmarkedsnævnenes funktionsperiode og dagpengehjælpens varighed). Dette forslag er som nævnt en konsekvens af det lige forelagte lovforslag. Forslagets fremsættelse skyldes, at arbejdsmarkedsnævnenes funktionsperiode ifølge gældende lov udløber 31. marts 1970, medens de nye, ændrede nævn som foran omtalt først foreslås nedsat 1. oktober 1970. Hertil kommer, at den „fulde folkepension“ træder i kraft 1. april 1970 og bringer en uklarhed ind i den gældende arbejdsløshedslov. Denne uklarhed fjernes endeligt ved bestemmelser, som er foreslået og nærmere omtalt i forslaget til den nye arbejdsløshedslov. Nærværende lovforslag tilsigter at afbøde uklarheder i perioden indtil 1. oktober 1970.

Herefter skal jeg omtale forslaget til lov om ændring af lov om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere. (Om kursusnævnet).

Forslaget er en følge af, at bestemmelsen om kursusnævnet i § 32 i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring bortfalder ved lovens ophævelse, idet den i bestemmelsen omhandlede kursusvirksomhed overføres til arbejdsministeriets øvrige uddannelsesforanstaltninger.

Kursusnævnet, der har haft beføjelse til at træffe afgørelse om kursusvirksomheden

[Arbejdsministeren.]

efter § 32, har imidlertid også virket som ankeinstans i spørgsmål om ydelse af godtgørelse til deltagere i kurser for ikke-faglærte, og bestemmelserne om nævnets sammensætning foreslås derfor overført til uddannelsesloven for ikke-faglærte. Nævnets sammensætning er i øvrigt uændret, dog er det nærmere præciseret, at de to særligt sagkyndige medlemmer skal være sagkyndige med hensyn til de erhvervsmæssige voksenuddannelser, der hører under arbejdsministeriet.

Såfremt der i en sag måtte være tvivl om, hvorvidt de faglige betingelser for at deltage i kurserne er opfyldt, kan nævnet tilvejebringe fornøden sagkundskab ved at tilkalde repræsentanter for det pågældende brancheudvalg.

Kursusnævnet virker endvidere som ankeinstans i godtgørelsesspørgsmål inden for efteruddannelsesordningen for faglærte og inden for omskolingsordningen efter loven af 20. februar 1969, og der er derfor foreslået indføjet en hjemmel i loven til, at arbejdsministeren kan fastsætte bestemmelser om kursusnævnets beføjelser på andre områder end uddannelsen af ikke-faglærte.

Sluttelig skal jeg omtale forslaget til lov om ændring af lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

I henhold til denne er for hver amtsråds-kreds nedsat et nævn — amtsarbejdsnævnet — med den opgave at træffe afgørelse om ydelse af tilskud til mindre betydelige kommunale arbejder, som i henhold til lovens afsnit II iværksættes med bekæmpelse af arbejdsløsheden som væsentligt formål.

Sammensætningen af de lokale arbejdsmarkedsnævne, der er oprettet i henhold til arbejdsløshedsloven, svarer stort set til sammensætningen af amtsarbejdsnævnene.

De lokale opgaver i henhold til beskæftigelsesloven vil naturligt kunne varetages af arbejdsmarkedsnævnene, og da de i beskæftigelsesloven indeholdte regler om amtsarbejdsnævnenes sammensætning og placering i det administrative apparat under alle omstændigheder må ændres på baggrund af

den forandring i den administrative inddeling, som sker den 1. april 1970, har jeg fundet det rettest nu at fremsætte forslag om overførelse pr. 1. april 1970 af amtsarbejdsnævnenes opgaver i henhold til beskæftigelsesloven til arbejdsmarkedsnævnene med heraf følgende ændringer i afsnit II i beskæftigelsesloven af 1958.

Det er i øvrigt min opfattelse, at tiden er inde til at underkaste beskæftigelsesloven af 1958 en gennemgribende revision, idet en række forudsætninger for lovens indhold og opbygning er væsentligt ændret gennem de senere år.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de fire lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af Arne Christiansen til finansministeren:

„Vil ministeren tage skridt til at forhindre, at medlemmer af hjemmeværnet fortsat beskattes af tjenestekørsel i firmavogn eller vogn, der bruges dels erhvervsmæssigt og dels privat?“

Skriftlig begrundelse:

Der gives eksempler på, at skattemyndighederne ikke blot beskatter de 30 øre, som staten yder medlemmer af hjemmeværnet i godtgørelse for tjenestekørsel, men også kræver skat af yderligere 30 øre, således at kørsel for hjemmeværnet dermed beskattes som privatkørsel i firmavogn.

Dels forekommer dette direkte ulogisk, når staten ved at yde kørselsgodtgørelse har erkendt, at der er tale om tjenestekørsel, dels, og ikke mindst, virker sådanne skattemæssige afgørelser direkte skadeligt for de frivillige korps. Nogle afstår fra at deltage i nødvendige øvelser, fordi de føler det uretfærdigt, at de for at udføre de tjenstlige forpligtelser, de frivilligt har påtaget sig, skal ekstrabeskattes. Der gives endda eksempel på udmeldelse med motivering i særbeskatningen. Det må være rimeligt, at der i sådanne sager anlægges en

[Arne Christiansen.]

mere smidig praksis, subsidiært at der indføres nye regler.

Finansministeren (Poul Møller): I hr. Arne Christiansens spørgsmål til mig tales der om tjenestekørsel i hjemmeværnet. Jeg må straks sige, at i skattemæssig henseende må kørsel i hjemmeværnets tjeneste anses for privat kørsel. De med kørslen forbundne udgifter kan ikke fradrages ved indkomst-opgørelsen, da der ikke er tale om udgifter i forbindelse med udøvelsen af et indtægtsgivende erhverv. Hvis kørslen sker i firmavogn, må værdien heraf efter praksis medregnes til den skattepligtige indkomst med et vist beløb pr. km efter sætser, der fastsættes af ligningsrådet. Sker kørslen i et automobil, der benyttes både erhvervs-mæssigt og privat, må hjemmeværnskørslen skattemæssigt henregnes til den private kørsel. Den kørselsgodtgørelse, som udbetales medlemmer af hjemmeværnet, skal principielt regnes med til deres indtægt. I det omfang det drejer sig om kørsel mellem bopælen og mødestedet, kan der ikke ske fradrag af udgifter ved kørslen. Anderledes stiller det sig med kørslen under øvelser o. lign. For denne kørsels vedkommende vil den modtagne godtgørelse i almindelighed blive anset for skattefri efter statskattelovens § 5 d.

Sådan som loven og praksis er, har jeg ikke mulighed for at bestemme, at der slet ikke skal ske beskatning af den kørselsgodtgørelse, der ydes til medlemmer af hjemmeværnet.

Spørgsmålet kunne måske tyde på, at man finder, der ydes for lav kørselsgodtgørelse i hjemmeværnet, men det er jo ikke et skattemæssigt problem og heller ikke et finansministerielt problem.

Arne Christiansen: Jeg er faktisk ikke i den situation, at jeg kan takke for svaret fra finansministeren, for det løser jo ikke de problemer, som vi er stødt på ude i landet. Det er en kendsgerning, at man ikke kun beskattes af de 30 øre pr. km, man får i kørselsgodtgørelse, når man har dokumenteret, at der foreligger tjenestekørsel; det er altså ikke kørslen mellem hjem og tjenestested,

det drejer sig om, men kørsel til øvelser, regionsmøder osv.

Der ligger ikke i spørgsmålet noget ønske om højere kørselsgodtgørelse i hjemmeværnet. Jeg tror ikke, nogen af dem, som melder sig frivilligt til hjemmeværnet, lottekorps eller andre af de frivillige korps, ønsker at tjene på disse ting; man ønsker blot at blive holdt skadesløs for direkte udgifter, som er erkendt fra myndighedernes side. Men jeg har forstået, at afgørelsen ligger hos ligningsmyndigheder og landsskatteret.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg er naturligvis meget ked af, at hr. Arne Christiansen ikke har anledning til at takke mig i dag.

Men jeg vil gerne sige, at det er jo et princip i vor skattelovgivning, at kun udgifter i forbindelse med indtægts erhvervelse kan fradrages, og det kan man vel ikke tale om i forbindelse med hjemmeværnet, medmindre det drejer sig om en tjenestemand i hjemmeværnet, som er fast ansat og har sin indtægt derfra, men det vil i så fald dreje sig om en fastlønns indtægt og ikke om de almindelige tilfælde, hvor man kan spørge, om udgiften er nødvendig for erhvervelsen af indtægten. I sådanne tilfælde har man naturligvis særregler.

Men ellers må jeg advare imod, at man siger, at vi skal se på, om det, folk laver i deres fritid, er nyttigt eller unyttigt, om det er samfundsgavnligt eller ikke samfundsgavnligt, for i så fald bliver det meget vanskeligt at opretholde de kriterier, vi har i vor indkomstskattelovgivning for fradrag. Mange mennesker laver en bunke nyttige og samfundsgavnlige ting i deres fritid, som vi alle sammen sætter pris på at de laver; noget andet er, om de af den grund skal have et fradrag i deres indkomstansættelse. Mennesker ofrer mange penge måske på kunst, på videnskabelig hobbyvirksomhed, på sport og lignende ting, men de kan dog ikke få noget fradrag af den grund. Det er jo ikke noget erhverv at være medlem af hjemmeværnet, og der er vel ingen af os, der ønsker, at det skal være det i hvert fald for de menige medlemmer af hjemmeværnet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Jens Foged* til finansministeren:

„Vil ministeren overveje at ændre reglerne for kildeskatteafregning, således at selvstændige, der kun sjældent beskæftiger lønnet arbejdskraft, fritages for hver måned at skulle sende såkaldt nul-indbetaling til kildeskattedirektoratet og redegørelse til den stedlige kommune?“

Skriftlig begrundelse:

I forbindelse med kildeskatten er mange tusinde registreret som arbejdsgivere og indeholdelsespligtige, selv om de kun beskæftiger lønnet arbejdskraft et par gange i årets løb. Det drejer sig eksempelvis om mange selvstændige håndværkere, købmænd, landmænd osv., som kun i forbindelse med sygdom, ved spidsbelastning eller lignende korte perioder i årets løb kommer ud for at beskæftige fremmede og dermed at skulle indeholde kildeskat. Det drejer sig ligeledes om ejere af mindre udlejnings-ejendomme, hvor der f. eks. til en vicevært — ud over fri bolig — ydes 500 kr. én gang om året, mindre fællesvandværker, hvor måleraflæseren lønnes med et mindre årligt beløb, menighedsråd, som kvart- eller halvårligt betaler et beløb til organist og kordegn, og en række udprægede sæson-virksomheder.

Alle registreres de som arbejdsgivere, og alle skal de hver måned indsende indbetalingskort til kildeskattedirektoratet, selv om dette indbetalingskort for mange af dem vil lyde på nul i 11 af årets 12 måneder, og de skal tilsvarende afgive en månedlig redegørelse til hjemkommunen. Dette må kunne gøres enklere.

Der kan således henvises til, at man for en del småaktieselskaber, der kun udbetaler honorarer, udbytte m. v. i en enkelt af årets måneder, synes at have fundet frem til en ordning, hvorefter de kildeskattemæssigt betragtes som hvilende i årets andre 11 måneder og altså ikke behøver at afgive „nulindbetalinger“ og redegørelser i disse måneder.

Selv om en sådan ordning måske ikke uden videre kan overføres på selvstændige, som kun undtagelsesvis kommer ud for at være arbejdsgivere for andre, må det være nærliggende at søge en mere praktisk ordning for disse tilfælde, både af hensyn til

de selvstændige, til kildeskattedirektoratet, til kommuner og til postvæsen, der skal fragte de tusinder af „nulindbetalinger“.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Jens Foged: I anledning af overgangen til kildeskat er der forskellige spørgsmål, som måske trænger sig på til løsning. Som jeg har anført i min skriftlige begrundelse, er der mange tusinde, der registreres som arbejdsgivere og er indeholdelsespligtige, selv om de kun beskæftiger lønnet arbejdskraft et par gange i årets løb. Alle disse skal månedlig indsende indbetalingskort til kildeskattedirektoratet, selv om dette indbetalingskort for mange af dem vil lyde på nul i 11 af årets 12 måneder, og de skal tilsvarende afgive en månedlig redegørelse til hjemkommunen. Dette må kunne gøres enklere og for en del småaktieselskaber, der kun udbetaler honorarer, udbytte m. v. i en enkelt af årets måneder, synes man da også, som jeg har anført i min begrundelse, at have fundet frem til en særlig ordning. Selv om denne måske ikke uden videre kan overføres på selvstændige, som kun undtagelsesvis kommer ud for at være arbejdsgivere for andre, må det være nærliggende at søge en mere praktisk ordning også for disse tilfælde både af hensyn til de selvstændige, til kildeskattedirektoratet og til kommuner og til postvæsenet, der skal fragte tusinder af nulindbetalinger.

Finansministeren (Poul Møller): I anledning af det ærede medlems spørgsmål har jeg bedt om en udtalelse fra kildeskattedirektoratet. Jeg skal ikke trætte det høje ting med den redegørelse, jeg har modtaget fra kildeskattedirektoratet, men man er der klar over, at de fastlagte regler, som hr. Jens Foged har omtalt, i visse tilfælde kan være stive, og man vil derfor følge ordningen med opmærksomhed med henblik på muligheden for at smidiggøre systemet.

Jeg kan altså derfor give positivt tilsagn til hr. Jens Foged om, at jeg vil overveje en ændring af dette system.

Jens Foged: Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lene Bro* til boligministeren:

„Vil ministeren foreslå ændring af leje-loven, således at ejere og administratorer af beboelsesejendomme ved gentagne overtrædelser af lejeloven kan fradømmes retten til at administrere disse og lade denne ret overgå til en af domstolene godkendt person eller organisation?“

Lene Bro: Vi har i den sidste tid set flere uheldige eksempler på, hvordan man udnytter den gældende lejelov. Jeg tænker især på de meget omtalte forhold ude i Vognmandsmarken. Her har det virkelig været muligt at administrere og overtræde lejeloven adskillige gange uden at blive ramt. Det finder jeg helt urimeligt, og det er på denne baggrund, jeg har stillet mit spørgsmål til boligministeren.

Den fg. boligminister (Lauge Dahlgaard): Det er klart, at overtrædelser af huslejestrictionerne og boliganvisningsreglerne ikke kan tolereres. Der er fastsat bødestraf for overtrædelser af denne art og i grovere tilfælde hæftestraf. Men det er klart, at det kan overvejes, om også andre midler bør anvendes for at hindre misbrug og udnyttelse af boligknapheden.

Spørgsmålet er blevet behandlet af et justitsministerielt udvalg i 1965. Udvalget omtalte bestemmelsen i straffelovens § 79, stk. 1, der giver mulighed for at frakende en person retten til fortsat at udøve sin virksomhed, såfremt den pågældende er dømt for et strafbart forhold og det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug. Så vidt vides, er denne bestemmelse imidlertid aldrig anvendt på virksomheder, som udlejer. Udvalget pegede tillige på, at en effektiv fratagelse af en udlejers ret til at råde over sine ejendomme ville være mulig ved indførelse af en regel, hvorefter ejendommene kunne sættes under offentlig administration. En så vidtgående regel — og det er altså en regel af den art, som fru Lene Bro efterlyser — fandt udvalget imidlertid ikke der var grundlag for at foreslå.

Derimod foreslog udvalget, at der ved en mere begrænset rettighedsfrakendelse blev tilvejebragt et værn til imødegåelse af en udlejers fortsatte ulovlige udnyttelse af sin

rådighed over udlejningsejendomme. Dette er nu lovfæstet i boligreguleringslovens § 20 og § 58. En udlejer, der har modtaget dusør eller på særlig grov måde har overtrådt boliganvisningsreglerne, kan nu ved dom frakendes retten til over for et boliganvisningsudvalg at stille forslag om, til hvem en ledig lejlighed skal udlejes. Udlejeren vil hermed være forpligtet til at udleje til den boligsøgende, der anvises ham af boliganvisningsudvalget, og vil dermed ikke have mulighed for f. eks. at stille krav om dusør.

Med disse regler i forbindelse med de skærpede straffebestemmelser og i forbindelse med bestemmelserne i straffelovens § 79, som jeg før har nævnt, skulle der være tilvejebragt et tilstrækkeligt værn mod udnyttelse af boligmangelen, og jeg tvivler på, at der er grundlag for at indføre en yderligere skærpelse af lejelovgivningen. Efter de oplysninger, der foreligger for mig, har domstolene endnu ikke i noget tilfælde fundet anledning til at benytte den hjemmel, jeg netop har omtalt.

Jeg tror imidlertid, at den minister, som jeg i øjeblikket remplacerer, er parat til at drøfte spørgsmålet om regleres tilstrækkelighed nærmere i folketingets boligudvalg i forbindelse med andre lejeproblemer.

Lene Bro: Jeg er fuldt vidende om eksistensen af den paragraf, som ministeren her omtaler, men det, jeg peger på, er, at administratorerne ikke kan rammes af den nævnte bestemmelse, og det er netop det, der udnyttes groft i øjeblikket i Vognmandsmarken, hvor en administrator ikke kan rammes, selv om man ved, at han ikke overholder vedligeholdelsesforpligtelserne. Så jeg vil med glæde se hen til, at spørgsmålet bliver behandlet i boligudvalget.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Simonsen* til arbejdsministeren:

„Vil ministeren tage initiativ til at forbedre arbejdsformidlingens muligheder for at skaffe beskæftigelse til de midaldrende og ældre lønmodtagere, som i en arbejdsløshedssituation har særlig svært ved at opnå ny beskæftigelse?“

Skriftlig begrundelse:

Erfaringerne fra de senere år viser tydeligt, at der er et stort behov for at yde en særlig indsats for at hjælpe midaldrende og ældre lønmodtagere, som kommer ud i en arbejdsløshedssituation. Der ligger naturligvis en betydelig opgave i — gennem en aktiv arbejdsmarkedspolitik — at forhindre disse afskedigelsessituationer, men i en række uundgåelige tilfælde — f. eks. strukturrationaliseringer — viser det sig netop uhyre svært for de nævnte aldersgrupper at opnå ny beskæftigelse.

Det er, som om vi her i landet ikke rigtig har fået øjnene op for de problemer, der opstår for disse grupper i en række tilfælde, hvor kun halvdelen af deres produktive tilværelse er overstået.

Det må være en af arbejdsformidlingens opgaver gennem bl. a. oplysningsvirksomhed om disse aldersgruppers egnethed at være medvirkende til at fjerne de barrierer, der findes mod ansættelse af midaldrende og ældre lønmodtagere.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Simonsen: Selv under fuld beskæftigelse oplever vi, at adskillige lønmodtagere i en arbejdsløshedssituation har meget svært ved at opnå fuld beskæftigelse, når de kommer et stykke op i fyrrerne. Det er, som om der er blevet en kraftigere tendens til at være tilbageholdende over for ansættelse af såvel midaldrende som ældre lønmodtagere, og det gælder faktisk på alle typer af arbejdspladser, uanset at personer i disse aldersgrupper jo i de allerfleste tilfælde er fuldt på højde med situationen og er i stand til at præstere et ganske normalt stykke arbejde. Rent menneskeligt er der tale om et stort problem, når man således kan blive vraget måske allerede i 45 års alderen og med andre ord på et tidspunkt, hvor kun halvdelen af ens produktive tilværelse er overstået. Også samfundsmæssigt er det en uacceptabel situation.

Det er i øvrigt et spørgsmål, som er blevet undersøgt grundigt i en række moderne industrilande, og jeg har på fornemmelsen, at det er, som om vi her i Danmark er lidt

bagud med hensyn til opmærksomhed over for dette problem. Jeg erkender, at der er tale om et særdeles komplekst problem, der skal angribes fra mange forskellige sider, men jeg tror alligevel, at vi i arbejdsformidlingssystemet har en af mulighederne for at hjælpe disse mennesker et stykke ad vejen.

Jeg håber derfor, at arbejdsministeren vil fremme arbejdsformidlingens muligheder for at skaffe beskæftigelse til de midaldrende og ældre lønmodtagere, hvis problemer ikke kan klares efter almindelige anvisningsprincipper. Der bør på arbejdsformidlingskontorerne kunne gøres en speciel indsats for mennesker med specielle problemer og ydes en speciel oplysningsvirksomhed over for arbejdsgivere, som søger arbejdskraft, således at man ad den vej kan være med til at nedbryde de barrierer, som findes for disse aldersgrupper.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgård): Det er et væsentligt problem, hr. Simonsen her peger på.

Jeg kan oplyse, at en del af de arbejdsmarkedsnævn, der er nedsat ved de offentlige arbejdsformidlingskontorer, har taget de ikke helt unges beskæftigelsesproblemer op til særlig undersøgelse og overvejelse. Vi har fra centralt hold tilskyndet til disse undersøgelser, der jo kan baseres på føling med de praktiske forhold. Med hensyn til arbejdsformidlingskontorenes mulighed for at gøre en effektiv arbejdsformidlingsindsats er det af betydning, at kontorerne så vidt muligt kommer ind i billedet allerede før ledighedens indtræden.

Jeg kan i denne forbindelse nævne, at arbejdsformidlingskontoret i Odense rettede henvendelse til Thrige-Titan, da det for nogle måneder siden var klart, at der som følge af virksomhedens vanskeligheder forestod store afskedigelser af personale, hvoraf en del tilhører de lidt ældre aldersgrupper. Det er mit indtryk, at det i mange tilfælde vellykkede resultat af kontorets formidlingsindsats havde sammenhæng med denne tidlige kontakt med de pågældende arbejdstagere og de bevidste bestræbelser for at tilgodese netop de pågældende i forbindelse med nye beskæftigelsesmuligheder.

Man kan ikke drøfte de lidt ældres beskæftigelsesmuligheder uden samtidig at

[Arbejdsministeren.]

komme ind på spørgsmålet om efteruddannelse og omskoling. Der kan nemlig ikke være tvivl om, at de ældres problem i overordentlig mange tilfælde ikke i og for sig hænger sammen med deres alder, men med utilfredsstillende og måske delvis forældet uddannelse. De deraf følgende problemer viser sig naturligvis med særlig styrke, når de pågældende kommer ud for at skulle skifte ansættelse. Det uddannelsesbehov, der således foreligger, vedrører ikke blot de mere arbejdsmarkedsbetonede helt korte kursus, men gælder også inden for den øvrige del af uddannelsessystemet.

Uddannelsesmyndighederne undersøger på forskellig måde karakteren af den indsats, der er behov for. Jeg kan f. eks. nævne, at undervisningsministeriet i samarbejde med bl. a. arbejdsformidlingskontorerne i Svendborgområdet og i Herningområdet foretager en undersøgelse af efteruddannelsesbehov, efteruddannelsesindsats og efteruddannelseseffekt inden for handels- og kontorområdet. Undersøgelsen omfatter ikke specielt de ældre, men der er næppe tvivl om, at undersøgelsen vil give værdifulde oplysninger også med hensyn til denne kategori.

I denne forbindelse må jeg udtrykke bekymring i anledning af, at de noget ældre er tilbageholdende med hensyn til at benytte sig af de faktisk foreliggende tilbud om kursus, efteruddannelse og omskoling. Inden for arbejdsministeriets områder domineres disse kursus af deltagere på under 35 år. Det er utvivlsomt vigtigt at påkalde større interesse hos de ældre arbejdstagere selv med henblik på ajourføringskursus af forskellig art. Det er efter min opfattelse også vigtigt, at netop de noget ældre ikke venter med at vise interesse for deres uddannelsesmæssige problemer, til de er i en aktuel ledighedssituation.

I forbindelse med deltagelse i efteruddannelser foreligger der spørgsmålet om dækning af deltagerens tab af indtægt under kursus. For de af arbejdsministeriet administrerede arbejdsmarkedskursus er der som bekendt etableret en nogenlunde tilfredsstillende ordning baseret på statsmidler. Der er for mig ingen tvivl om, at der herudover foreligger udækkede behov særlig i de tilfælde, hvor en løsning af de ældres efter-

uddannelsesproblem burde kunne støtte sig til en interesseret tilskyndelse fra det arbejdssted, de pågældende er tilknyttet og fortsat bør være tilknyttet. Tanker har tidligere været fremme om, at arbejdsmarkedets parter bør engagere sig i en finansieringsordning, og både undervisningsministeren og jeg har lejlighedsvis ytret sympati for disse tanker.

Sammenfattende kan jeg sige, at hvert eneste arbejdsformidlingskontor prioriterer formidlingsindsatsen og vejledningsindsatsen over for den ældre arbejdskraft meget højt. Det er der ingen anledning til at tvivle om. En række aktiviteter, der peger fremad, er iværksat, men det er ikke problemer, der klares ved enkeltstående kraftpræstationer. De ældres beskæftigelsesproblemer skal gribes an stædigt og vedvarende fra flere sider på én gang, og dér kan formidlingskontorerne i mange henseender koordinere og inspirere indsatsen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Risgaard Knudsen* til ministeren for offentlige arbejder:

„Hvornår kan det første arbejde med banegårdsflytningen i Frederikshavn ventes udbudt i licitation?“

Risgaard Knudsen: I Frederikshavn havde man ventet, at arbejdet med banegårdsflytningen var blevet påbegyndt sidste forår, og det var statsbanerne vel også indstillet på, men desværre blev statsbanerne pålagt at udvise tilbageholdenhed med igangsættelse af nye arbejder, og det kom også til at gå ud over banegårdsflytningen i Frederikshavn.

Ministeren har dog i juli måned sidste år ved besvarelsen af et spørgsmål fra mig om, hvornår banegårdsflytningen kan ventes påbegyndt, oplyst, at en parcel kan ventes igangsat i slutningen af indeværende finansår. Der er blot ikke sket noget med hensyn til at få arbejdet påbegyndt, licitation har endnu ikke været afholdt, og det er grunden til, at jeg har stillet mit spørgsmål, her i dag.

Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg): Den 1. juni 1970.

Risgaard Knudsen: Jeg takker ministeren for svaret og skal blot tilføje, at jeg håber, arbejdet så må være tilendebragt senest i 1975 som oplyst af ministeren i januar 1969.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lene Bro* til justitsministeren:

„Vil ministeren foreslå lovgivningen ændret, så det vil være muligt at forkynde stævning her i landet for personer, der er bosat i udlandet, men har økonomiske interesser i Danmark?“

Lene Bro: Det er i dag ikke muligt at forkynde en stævning her i landet for personer, der er bosat i udlandet, men som har økonomiske interesser i Danmark. Det finder jeg helt urimeligt, da man kan se dette udnyttet i fuldt mål. Sidst har vi nu set, hvordan beboerne i Vognmandsmarken ikke har kunnet stævne ejeren af disse ejendomme, bl. a. fordi det økonomisk ville være en belastning for dem, og fordi det ville tage tid, inden de kunne se, at de kunne få deres penge igen. Det er for det meste udenlandske personer, der bor dér, de har svært ved at komme i kontakt med vores retssystem, og de har svært ved at forstå det. Jeg tror, at det ville hjælpe dem meget at få at vide, at vi her fra den lovgivende forsamling kunne hjælpe dem på en eller anden måde.

Justitsministeren (*Thestrup*): Jeg går ud fra, at spørgsmålet er foranlediget af sagen mod fru Esther Bassan, der ejer Vognmandsmarken, og som sammen med sin mand, Jacques Bassan, har bopæl i Schweiz. Det er anført i dagspressen, at man finder det urimeligt, at manden kan rejse til Danmark med en fuldmagt fra sin hustru for at opkræve penge, men ikke vil modtage stævninger på hendes vegne.

Det ville naturligvis være stødende, hvis der ikke kunne anlægges retssager her i landet mod personer, der har økonomiske interesser her, og jeg synes derfor, det er på sin plads at understrege, at dette jo heller ikke er tilfældet. Jeg kender ikke sagen i detaljer, men mig bekendt har der ikke været

rejst tvivl om, at der er værneting her i landet ved et sagsanlæg mod fru Bassan; det vil altså sige, at sagen skal foretages her i landet.

Det særegne ved sagen er det problem, som jeg også forstår spørgsmålet tager sigte på, nemlig at stævningen mod hende skal forkyndes i Schweiz, fordi hun bor dér. Jeg henviser her til bestemmelserne i retsplejelovens § 159 sammenholdt med § 156 om fremgangsmåden ved iværksættelse af forkyndelse for personer i udlandet; dér gælder reglerne i Haagercivilproceskonventionen af 1954. Jeg kan sige, at jeg gentagne gange i min virksomhed som dommer har haft brug for at anvende disse bestemmelser, og jeg kan også sige, at det ikke frembyder synderlige vanskeligheder at gå frem efter disse bestemmelser.

Noget andet er, at der undertiden kan opstå problemer med at få en forkyndelse iværksat, fordi den pågældende er vanskelig at træffe, men denne situation kender vi jo også her i landet, og den er der altså også midler imod både i Haagerkonventionen og i vore egne regler her i landet.

Som det fremgår af det, jeg lige har sagt, kan hr. Bassan nægte at modtage en stævning mod sin hustru her i landet, da stævningen ikke lovligt kan forkyndes for hende på denne måde. Jeg finder imidlertid ikke, at dette forhold kan give tilstrækkelig anledning til at søge retsplejelovens forkyndelsesregler ændret, da det er mit indtryk, at de i almindelighed virker tilfredsstillende.

Jeg vil gerne tilføje, at hvis det ærede medlem vil underrette mig nærmere om den sag, det drejer sig om, skal jeg meddele det ærede medlem, hvordan man lettest bærer sig ad med at få en stævning forkyndt i udlandet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Orla Møller* til undervisningsministeren:

„Hvordan agter ministeren at løse de problemer, der er opstået for de lærerstuderende på grund af den mangelfulde gennemførelse af læreruddannelsesloven specielt med henblik på den kommende eksamen?“

Skriftlig begrundelse:

Læreruddannelsesloven bestemmer, at de lærerstuderende efter deres første studieår skal til prøve i en række fag. Undervisningen forudsættes tilrettelagt af fagråd, der endnu ikke er endelig nedsat. Som følge heraf og på grund af andre mangler har undervisningen varieret meget fra seminarium til seminarium, og ensartethed i bedømmelsen vil være vel vanskelig at gennemføre ved den kommende forprøve.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Orla Møller: Der er mere end 3.000 lærerstuderende, som skal til eksamen i dette forår. I den nye læreruddannelseslov er der en bestemmelse om, at man på visse fagområder skal til en afgørende prøve efter det første studieår. Det var naturligvis forudsat, at læreruddannelsesloven kunne være ført helt effektivt ud i livet i særlig grad af hensyn til netop denne førstkommande eksamen. Der har imidlertid, som alle vil være klar over ikke bare efter resolutioner fra Danske lærerstuderendes Landsråd, men også fra lærerne rundt omkring på seminarierne, været mange vanskeligheder ved at gennemføre undervisningen. Det stiller de lærerstuderende, der skal op til deres første egentlige prøve, over for en meget vanskelig opgave.

Så vidt jeg er orienteret, er det stof, der er gennemgået, af så vidt forskellig karakter, at jeg også vil anse det for at være temmelig vanskeligt for ikke at sige håbløst for et opgaveudvalg at lave en fælles eksamensopgave; det er en sag for sig. Men for de lærerstuderende vil det i hvert fald være dybt tragisk — en hel del af deres fremtidsmuligheder afhænger af resultatet af denne eksamen — om de skal blive stillet i den situation, at de uden egen skyld må gå op til en eksamen, der giver dem meget dårlige resultater.

Jeg har ikke over for undervisningsministeren peget på konkrete løsninger af dette problem, men jeg er overbevist om, at der med opfindsomhed i ministeriet vil kunne findes en løsning på disse problemer.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg er glad for gennem hr. Orla Møllers spørgsmål at få lejlighed til at give de rent faktiske oplysninger om læreruddannelsen efter den nye lov. Der har unægtelig i den offentlige debat været mange misforståelser.

Det er rigtigt, at de lærerstuderende efter den nye uddannelse skal til prøve i en række fag efter det første studieår, altså første gang sommeren 1970. Det drejer sig om fagene dansk, regning, skrivning og kristendomskundskab. Disse fag skal bestås med tilsammen 24 points.

Det er derimod ikke rigtigt, som nævnt i hr. Orla Møllers skriftlige begrundelse af spørgsmålet, at undervisningen forudsættes tilrettelagt af fagråd. Kravene i de fire fag, hvori der skal aflægges prøve, er fastsat ved detaljerede bestemmelser i bekendtgørelsen om læreruddannelsen, en bekendtgørelse, som var færdigudarbejdet og udstedt før sommerferien 1969. Kravene til eksamen og det stof, der skal undervises i, har altså været kendt, før den nye læreruddannelseslovs første hold begyndte på seminarierne, og jeg har absolut ingen grund til at tro, at seminarielærere ikke kan undervise i dansk, regning, skrivning og kristendomskundskab.

Yderligere er der i august 1969 udsendt undervisningsvejledning for de pågældende fag, men disse undervisningsvejledninger tjener kun til udbygning og inspiration, men tvinger ikke den enkelte lærer eller elev.

De af hr. Orla Møller i den skriftlige begrundelse omtalte fagråd vil også være bundet af bekendtgørelsens regler, og selv om fagråd ikke endnu er endeligt nedsat, ændrer det intet i forudsætningerne for den undervisning, der skal føre frem til eksamen

[Undervisningsministeren.]

i maj-juni 1970. Jeg er overbevist om, at seminarielærerne kan stille eksamensopgaver i det stof, der er gennemgået, og at censorerne vil udgøre den kontrol, der ved andre eksaminer er tilstrækkelig.

Der kan muligvis vise sig visse vanskeligheder i et enkelt af fagene, nemlig faget regning, som indtager en særstilling på grund af den gennemgribende omlægning i matematikundervisningen; der er sket i folkeskole og gymnasier i de senere år, og som bevirker, at elever kan komme med forudsætninger, der varierer ret betydeligt. Hvis det viser sig, at kravene i dette fag er for store i forhold til timetallet, kan der for indeværende undervisningsår blive tale om at lade seminarierne oprette frilæsningshold i regning, altså ekstratimer.

Sluttelig vil jeg gerne oplyse, at den gamle læreruddannelseslov har givet anledning til mange klager over udskillelsessager på seminarierne. Bedømmelsen efter den gamle ordning hviler jo i betydeligt omfang på et skøn. Det er fra alle sider, ikke mindst fra de lærerstuderendes side, betragtet som et væsentligt fremskridt, at den nye lov giver faste regler for prøver og eksaminer, således at vurderinger og udtalelser om elevernes evner og muligheder får langt mindre vægt. Jeg er overbevist om, at denne opfattelse af den nye lov er rigtig, derfor skal dens principper også følges, og der er efter min bedste overbevisning ingen grund til at tro, at undervisningen ikke er blevet givet sådan, at de fire omtalte prøver i de fire fag kan afholdes.

Orla Møller: Jeg har hele tiden været bekendt med den bekendtgørelse, der er udsendt af undervisningsministeriet om fagene, men jeg har også hele tiden haft den opfattelse, at netop på grund af nyordningen var det en nødvendighed, at meget af dette stofmateriale skulle igennem en behandling også i fagrådene. Jeg må måske også føje til, at jeg har ikke den fjerneste tvivl om, at seminarielærerne kan undervise i de nævnte fag, men jeg er samtidig af den overbevisning, at der har været adskillige bryderier i retning af at lægge tingene til rette på en sådan måde, at der er blevet et fælles undervisningsmateriale. Derfor tror jeg stadig væk, at det vil være temmelig

vanskeligt på adskillige områder at stille konkrete og direkte eksamensopgaver.

Jeg er glad for ministerens indrømmelse af, at der for ét fags vedkommende kan blive vanskeligheder, for når de lærerstuderendes landsråd nu får lejlighed til i morgen, eller hvornår det er, at forsyne ministeren med yderligere kontante oplysninger om forholdene, kunne det være, at der ville blive skabt mulighed for yderligere indrømmelse fra ministeren, hvad jeg i hvert fald håber.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg må gøre opmærksom på, at de allerfleste af de eksamensopgaver, der skal stilles, stilles af den lærer, som har undervist i de pågældende fag og ud fra det pensum, der er gennemgået. Der skal stilles én fællesopgave for alle landets seminarier i regning og én i skriftlig dansk. De vil af opgaveudvalget kunne udformes sådan, at der er taget rimeligt hensyn til alle de underviste.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til udenrigsministeren af Per Hækkerup m. fl.

(Forespørgslen (nr. VI) findes i tidenden sp. 3229).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om „Fondet til fremme af teknisk og industrielt udvikling“.

(Lovforslaget (nr. 99) findes i tillæg A: sp. 1777, fremsættelsen i tidenden sp. 2396).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Jørgen Peder Hansen: Jeg vil gerne takke handelsministeren for det fremsatte lovforslag, som vi ser som en imødekommelse af